

Acest document prezintă propunerile Centrului pentru Inovare Publică pentru Planul Național de Acțiune OGP 2018-2020, în cadrul sesiunii de consultare deschise în perioada aprilie-mai 2018.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să ne contactați:

Ovidiu Voicu

ovidiu.voicu@inovarepublica.ro

0723522340

www.inovarepublica.ro

I. TRANSPARENȚA SECTORULUI PUBLIC	3
1. Transparența companiilor de stat	3
2. Transparența societăților comerciale înființate de autoritățile publice locale	4
3. Revizuirea legislației și practicilor privind informațiile clasificate	5
4. Armonizarea legislației și normelor în domeniul accesului la informațiile publice	6
5. Transparența companiilor care beneficiază de contracte din fonduri publice	7
6. Aderarea la EITI (Inițiativa pentru Transparența Industriilor Extractive)	9
II. IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL	10
7. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor	10
8. Bugete pentru Cetățeni	11
III. EDUCAȚIE ȘI CERCETARE	13
9. Biblioteca Școlară Virtuală și Resurse Educaționale Deschise	13
10. Educație, resurse educaționale și copyright	15
11. Acces deschis la rezultate de cercetare	16
IV. DATE DESCHISE ȘI E-GUVERNARE	18
12. Registrul Național ONG	18
13. Achiziții publice transparente	19
14. Transparența implementării proiectelor finanțate din fonduri europene	20
15. Transparența finanțării partidelor politice	21

I. Transparența sectorului public

1. Transparența companiilor de stat

Instituții publice implicate

În varianta extinsă, angajamentul poate fi implementat în coordonarea **Secretariatului General al Guvernului**, cu participarea tuturor ministerele care au în subordine/coordonare companii de stat

Într-o variantă restrânsă, angajamentul poate fi asumat, ca proiect-pilot, de unul din ministerele aflate în această situație: economie, energie, transporturi etc., fiind ulterior extins la întreg sectorul public.

Scurtă descriere

Companiile de stat, aflat în coordonarea ministerelor și a altor agenții din subordinea guvernului, administrează o parte importantă a economiei naționale. A existat întotdeauna neîncredere cu privire la capacitatea și onestitatea managerilor acestor companii. Un pas important pentru creșterea încrederii publicului, dar și pentru a îmbunătăți controlul public asupra activității întreprinderilor de stat, este creșterea transparenței acestora.

Acțiuni/activități propuse

1. Adoptarea, prin Hotărâre de Guvern, în urma consultării societății civile și a mediului de afaceri, a unui **set de informații minime care sa fie făcute publice de companiile de stat**, și care să conțină, dar să nu fie limitat la publicarea informațiilor cuprinse în Anexa 5 a Strategiei Naționale Anticorupție.

2. **Creșterea graduală a conformării companiilor** cu capital unic/majoritar de stat cu prevederile *Memorandumului privind creșterea transparenței*, de la nivelul actual (45%) la 100%, în trei etape:

(1) După șase luni: nicio companie sub 30%, medie minim 60%

(2) După un an: Nicio companie sub 60%, medie minim 85%

(3) După doi ani: 100%

3. Realizarea unui **instrument online de monitorizare și raportare**, care să ofere acces la baza de date cu indicatorii (asumați la punctul 1) și gradul de conformare, atât în format deschis cât și vizualizare grafică.

4. Realizarea unui **ghid de bune practici în ceea ce privește buna guvernare a companiilor de stat**. Ghidul va conține sinteza principiilor OECD și ale Băncii Mondiale cu privire la guvernarea corporativă și nu va avea caracter obligatoriu în prima etapă, ci va avea drept obiectiv conștientizarea și furnizarea unei direcții pentru actorii care se doresc "pionieri" în domeniul transparentizării companiilor de stat;

2. Transparența societăților comerciale înființate de autoritățile publice locale

Instituții publice implicate

- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (coordonare)
- Ministerul Finanțelor Publice și Secretariatul General al Guvernului (sprijin)

Scurtă descriere

În ultimii ani, numeroase autorități publice locale au creat societăți comerciale către care au delegat unele servicii locale. În multe situații, activitatea acestor companii este greu de urmărit din perspectiva cetățenilor și nu există nici măcar o evidență a lor. Acest angajament își propune să răspundă cerinței privind evidența, și să creeze bazele unui control riguros al activității acestor companii.

Activități/acțiuni propuse

1. Crearea unei **baze de date centralizate cu informații minime despre societățile comerciale înființate de APL**. Setul de date minime va fi stabilit în urma consultărilor cu societatea civilă și asociațiile APL. Datele vor fi furnizate voluntar de APL, la solicitarea MDRAP
2. Elaborarea unui **ghid de conformare voluntară a APL cu un set de bune practici privind transparența societăților comerciale** înființate de acestea, inclusiv actualizarea bazei de date menționate.
3. Inițierea unui **proiect-pilot, prin care MDRAP și MFP oferă sprijin și stimulente APL care în mod voluntar vor aplica prevederile ghidului**.
4. Inițierea unui proiect de lege care impune obligații ale APL privind transparența societăților comerciale înființate de acestea.

3. Revizuirea legislației și practicilor privind informațiile clasificate

Instituții publice implicate:

Ministerul Justiției

Scurtă descriere

Angajamentul vizează analiza practicii clasificării informațiilor ca secret de serviciu din perspectiva interesului public și revizuirea legislației sau a practicilor.

Experiențele societății civile și ale mass-media arată că una din cele mai importante limitări pentru accesul la informații de interes public este clasificarea informațiilor în baza legii 182/2002 privind informațiile clasificate. Legea introduce două tipuri de clasificări: secrete de stat și secrete de serviciu. Mai ales a doua categorie ridică probleme de acces la informații de interes public. Conform legii, informațiile secret de serviciu sunt „informațiile a caror divulgare este de natura sa determine prejudiciu unei persoane juridice de drept public sau privat”.

Această definiție lasă un spațiu mare pentru decizii arbitrare ale conducătorilor instituțiilor publice. Spre exemplu, numeroase contracte sau anexe la contracte sunt clasificate pentru că ar putea fi lezate interesele furnizorilor. Oportunitatea acestor decizii este chestionabilă din perspectiva interesului public. Au fost semnalate și cazuri în care conducătorii unor instituții publice au clasificat ca secret de serviciu toate documentele din instituție.

Acțiuni/activități propuse

Măsurile practice pentru îmbunătățirea situației sunt: (1) analiza practicilor curente, pentru a sesiza posibile abuzuri sau exagerări; (2) introducerea prin normele legii a unui centralizator care va cuprinde toate ordinele șefului instituției privind clasificarea unor informații interne, disponibil public online, ca instrument de prevenție.

Activități:

1. Centralizarea datelor privind informațiile clasificate ca secret de serviciu de către instituțiile publice centrale și realizarea unei tipologii a acestora.
2. Analiza, prin sondaj, a oportunității unor decizii de clasificare din perspectiva interesului public.
3. Introducerea prin normele legii a unui centralizator care va cuprinde toate ordinele șefului instituției privind clasificarea unor informații interne, disponibil public online
4. Decizie, în urma unei consultări publice, cu privire la oportunitatea revizuirii legii și, dacă este cazul, inițierea proiectului de lege.

4. Armonizarea legislației și normelor în domeniul accesului la informațiile publice

Instituții publice implicate

- Ministerul Justiției (coordonare)
- Secretariatul General al Guvernului (sprijin)

Scurtă descriere

Angajamentul facilitează accesul cetățenilor și al mediului de afaceri la informația publică, facilitând totodată gestionarea informațiilor de către autoritățile și instituțiile publice. Asigură coerența, uniformitatea și predictibilitatea normativă la nivel național.

Adoptată în 2001, Legea 544/2001 are în continuare probleme mari de implementare. Din dezbaterile cu responsabilii de informații publice, dar și cu solicitanții a rezultat că există prevederi conflictuale la nivel de lege, norme și regulamente care îl pun pe funcționarul public în situația de a decide ce anume cerințe normative se aplică. Din prudență, funcționarii aplică de cele mai multe ori norma cea mai restrictivă privind accesul, în detrimentul transparenței. Exemple:

- Conflicte cu legislația privind datele cu caracter personal
- Aplicarea neunitară a legislației privind clasificarea documentelor
- Decizii contradictorii ale instanțelor
- Inexistența unui mecanism administrativ de apel, care să permită rezolvarea unor conflicte fără intervenția instanței

Activități/acțiuni propuse

- Identificarea prevederilor legale, normative și de regulamente interne referitoare la accesul la informații
- Identificarea conflictelor dintre aceste prevederi și a soluțiilor de eliminare (schimbarea regulamentelor, schimbarea normelor, schimbarea legilor)
- Procederea la operarea acestor schimbări în sensul transparenței maxime, la nivelul respectiv de competențe, diseminarea schimbărilor respective la nivelul personalului din administrația publică, al publicului și mediului de afaceri
- Cadrul legal și normativ este armonizat

5. Transparența companiilor care beneficiază de contracte din fonduri publice

Instituții publice implicate

- Ministerul Justiției (coordonare)
- Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Finanțelor Publice, ANAF, Registrul Comerțului, Agenția Națională pentru Agenda Digitală, Autoritatea Națională pentru Achiziții Publice

Scurtă descriere

Angajamentul vizează creșterea transparenței companiilor care intră în relații de afaceri cu instituții publice. Așa cum persoanele care ocupă o funcție publică acceptă unele limitări ale dreptului la viață privată (spre exemplu, prin publicarea declarațiilor de avere și de interese), este firesc ca și companiile care beneficiază de contracte din fonduri publice să accepte un nivel mai ridicat de transparență. Există deja prevederi legale în acest sens, în primul rând prin legislația privind achizițiile publice. Angajamentul vine să completeze aceste prevederi prin două mecanisme:

- administrativ, prin crearea unor mecanisme de publicare automată, din oficiu, în format deschis, a datelor deținute deja de instituții publice (Registrul Comerțului, ANAF) despre companii
- legal, prin îmbunătățirea cadrului legislativ pentru a permite identificarea beneficiarului real al activităților companiilor care oferă bunuri sau servicii instituțiilor publice (beneficial ownership)

Aceste activități răspund cererilor publicului de a asigura o mai mare transparență a intereselor.

Activități/acțiuni propuse

1. Publicarea în format deschis a datelor deținute deja de instituții publice

În acest moment, datele despre companii colectate de Registrul Comerțului și de ANAF sunt disponibile public cu unele restricții financiare sau tehnice:

- Registrul Comerțului publică pe portalul de date deschise doar o mică parte a datelor publice colectate, care nu include nici măcar numele proprietarilor unei firme, restul fiind disponibile doar contra cost
- ANAF și Ministerul de Finanțe oferă gratuit acces la unele informații despre firme, dar prin interogări după Codul Unic de Înregistrare, ceea ce face foarte costisitoare, ca timp, căutările

Într-o primă fază, Guvernul va promova transparența afacerilor cu statul prin inițierea unui mecanism de publicare, din bazele de date deținute de Registrul Comerțului, ANAF și Ministerul de Finanțe, în portalul național de date deschise, în format deschis, a informațiilor detaliate despre firmele ce au intrat în relații de afaceri cu instituții publice. Setul de informații ce vor fi publicate va fi stabilit în urma unei dezbateri publice.

Ca date de intrare, vor fi folosite informațiile (listă CUI) din portalul de achiziții publice. Actualizarea se va face lunar.

2. Automatizarea procesului de publicare

Secretariatul General al Guvernului va iniția și va coordona un proiect de automatizare a procesului de publicare. Prin asigurarea interoperabilității bazelor de date amintite, se va urmări publicarea în timp real și în mod automat a informațiilor stabilite la punctul anterior.

3. Extinderea datelor de intrare la toate companiile care intră în relații contractuale cu statul

Soluția propusă la acțiunile anterioare oferă acces imediat la datele deja colectate. Există însă numeroase contracte pentru care nu este necesară utilizarea portalului de achiziții publice. Pentru a extinde proiectul la toate acestea, Guvernul va iniția măsuri administrative și, dacă este cazul, legislative, prin care toate instituțiile publice vor avea obligația de a transmite lunar lista CUI-urilor companiilor cu care au intrat în relații de afaceri, pentru a fi incluse în actualizările lunare menționate.

În același timp, vor fi urmărite soluții tehnice și legale pentru a extinde proiectul de automatizare.

4. Îmbunătățirea legislației privind beneficiarii reali

Obiectivul specific al acestei componente va fi să introducă prevederi suplimentare de transparență a beneficiarilor reali (beneficial ownership) pentru companiile care intră în relații de afaceri cu statul.

Plecând de la propunerea internațională Beneficial Ownership Data Standard (<http://beneficial-ownership-data-standard.readthedocs.io/en/master/>), Guvernul va organiza consultări cu actorii politici, guvernamentali, din mediul de afaceri și din societatea civilă, pentru a crea un standard adaptat nevoilor și contextului național. Acesta se va referi, printre altele, la chestiunea acționarilor anonimi, a acțiunilor la purtător, dar și la așa-numitele „paradisuri fiscale”. Dezbaterile va fi corelată cu evoluțiile recente din interiorul Uniunii Europene.

După finalizarea dezbaterii, Guvernul va iniția un proiect de lege pentru obligativitatea standardului ales.

6. Aderarea la EITI (Inițiativa pentru Transparența Industriilor Extractive)

Instituții publice implicate

- Ministerul Justiției (coordonare)
- Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Economiei, Ministerul Energiei

Scurtă descriere

Angajamentul vizează aderarea României la EITI – Extractive Industries Transparency Initiative.

EITI este un standard global care urmărește transparența și responsabilitatea statelor în exploatarea petrolului, gazelor naturale și resurselor naturale. Standardul EITI

(<https://eiti.org/standard/overview>) urmărește aceste obiective pe întregul lanț de producție: alocarea licențelor, extracție, beneficiarii reali ai companiilor din domeniu, prevederile fiscale, și felul în care guvernele folosesc banii din redevențe și alte taxe pentru îmbunătățirea vieții comunităților.

La acest moment, standardul EITI a fost adoptat de 51 de țări, aflate în diverse faze de implementare. Chiar dacă inițial EITI s-a adresat mai ales țărilor a căror economie depinde de astfel de resurse, el s-a extins treptat către țări în care resursele extractive reprezintă un factor important în economie, fără a fi dominant. Spre exemplu, Ucraina și Germania s-au alăturat recent.

La finalul anului 2017, OGP și EITI au semnat un Memorandum (https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/OGP_EITI_MoU_20180405.pdf) prin care se urmărește alinierea acțiunilor în cadrul celor două inițiative internaționale. Membrii Steering Committee OGP sunt în mod particular îndemnați să adere la EITI, atunci când este relevant pentru situația economică din țările lor.

Activități/acțiuni propuse

- Aderarea României la EITI
- Pregătirea, în parteneriat cu industria și societatea civilă, a unui Plan de Acțiune pentru implementarea standardului
- Implementarea Planului de Acțiune

II. Implicarea cetățenilor în procesul decizional

7. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor

Instituții publice implicate

Secretariatul General al Guvernului (coordonare), cu participarea tuturor ministerelor

Scurtă descriere

Angajamentul propune refacerea portalului consultare.gov.ro, la un nivel mai ambițios, astfel încât să contribuie în mod real la creșterea gradului de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor.

În contextul PNA curent, Guvernul a creat portalul consultare.gov.ro, care ar trebui să includă propunerile de acte normative ale ministerelor. În realitate, portalul este puțin utilizat, pentru că îi lipsesc o serie de funcționalități de bază:

- Nu toate ministerele și agențiile îl folosesc în mod curent
- Nu există posibilități de căutare după domenii și instituții
- Nu are facilități de tip alerte
- Nu există posibilitatea de a formula opinii online
- Nu se conectează automat cu sistemul intern de avizare a actelor normative

Ideea în sine este valoroasă și nu trebuie abandonată, ci trebuie găsite metode pentru a îmbunătăți implementarea.

Acțiuni/activități propuse

- Redefinirea, într-o manieră participativă, a specificațiilor tehnice ale portalului
- Găsirea resurselor pentru implementarea proiectului
- Realizarea tehnică
- Introducerea unor norme care să stimuleze ministerele să folosească în mod real portalul

8. Bugete pentru Cetățeni

Instituții publice implicate

- Ministerul Finanțelor Publice (coordonare)
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (susținere)

Scurtă descriere

Angajamentul își propune să introducă obligativitatea Bugetelor pentru Cetățeni, o formă narativă a bugetelor publice, gradul pentru administrația centrală și locală. Implică reasumarea angajamentului din PNA curent, cu accent pe implementarea la nivel local.

Bugetele publice sunt realizate pe baza structurii economice și funcționale a administrației publice și folosite ca atare în contabilitatea instituțiilor publice. Această formă este prezentată și publicului.

Chiar și atunci când proiectul de buget este prezentat public în timp util pentru dezbateri, formatul documentului este foarte greu de înțeles pentru publicul larg, chiar și pentru cetățenii cu un nivel ridicat de educație, dar care nu sunt experți în domeniu. Acest lucru reprezintă un obstacol major în calea unei participări reale a cetățenilor la deciziile privind alocările bugetare.

Acțiuni/activități propuse

Introducerea *bugetelor pentru cetățeni* (BpC), adică forme narrative care descriu bugetul într-un limbaj accesibil publicului larg, reprezintă o soluție testată de numeroase țări. BpC are legătură directă cu creșterea complexității afacerilor publice și reprezintă o formă de a explica mai bine contribuabililor ce se întâmplă cu banii lor. Datele deschise se adresează cu precădere unor persoane cu aptitudini tehnice, care la rândul lor le vor transcrie în forme accesibile. Dar pentru o informare directă a celor care nu au aptitudinile necesare pentru a decifra fie limbajul contabil, fie pe cel ingineresc, statele au început să introducă și textele descriptive. În [Manualul pentru Transparență Fiscală](#) publicat în 2007, Fondul Monetar Internațional a introdus pentru prima dată într-un document de acest nivel ideea unui ghid pentru cetățeni, asociat bugetului: „*Scris într-un limbaj simplu și accesibil, ghidul ar trebui să sintetizeze chestiuni economice recente, să explice principalele obiective ale bugetului, să enumere principalele schimbări și/sau noi politici propuse și să arate cum se vor aduce veniturile, cum se vor aloca cheltuielile și cum se va realiza finanțarea*”.

În 2010, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) a publicat [un manual](#) pentru realizarea unui ghid al bugetului pentru cetățeni, iar în 2012 International Budget Partnership (IBP) a realizat [un ghid](#) care consacră sintagma de *buget pentru cetățeni* (*citizens' budget*). În același an, IBP a măsurat, prin *Open Budget Survey*, că 36 de țări aveau o formă de BpC inclusă în procesul de bugetare. Țările în cauză sunt foarte diferite, de la economii puternice și democrații stabile, precum Statele Unite, Franța sau Marea Britanie, la țări foarte sărace, ca Afganistan sau Honduras, și dictaturi precum Kazahstan. În România, propunerile de buget sunt întotdeauna însoțite de note de fundamentare, dar acestea sunt într-un limbaj ermetic, inaccesibil publicului larg, deci nu sunt considerate BpC.

Activități:

1. Pregătirea unui Buget pentru Cetățeni aferent bugetului național pentru anul 2018 și prezentarea acestuia la momentul dezbaterii publice.

2. Colectarea răspunsurilor cetățenilor și ale societății civile pe marginea BpC și elaborarea unui ghid pentru realizarea BpC
3. Pilotarea BpC pentru cel puțin 15 localități, cu diferite caracteristici.
4. Realizarea și prezentarea BpC aferent bugetului 2019.
5. Redactarea și adoptarea normelor care introduc obligativitatea BpC pentru toate autoritățile publice.
6. Pregătirea, inițierea și implementarea unui program de asistență privind utilizarea BpC pentru autoritățile publice.

III. Educație și cercetare

9. Biblioteca Școlară Virtuală și Resurse Educaționale Deschise

Instituții publice implicate

- Ministerul Educației Naționale (coordonare)
- Ministerul Comunicației și Societății Informaționale
- Ministerul Fondurilor Europene

Scurtă descriere

Prin crearea Bibliotecii Școlare Virtuale și definirea unei politici naționale privind resursele educaționale deschise, angajamentul urmărește creșterea accesului la educație de calitate și stimularea inovării. Se continuă angajamentul actual.

Resursele educaționale deschise sunt materiale de învățare, educaționale și de cercetare care se află în orice mediu, digital sau de altă natură și care aparțin domeniului public sau au fost puse la dispoziție sub o licență deschisă, care permite accesul fără bariere tehnice și fără costuri la: utilizarea, adaptarea și redistribuirea de către alții fără alte restricții exceptate fiind cele legate de distribuirea acelei resurse.

Utilizarea RED poate aduce, cu costuri reduse, avantaje importante pentru sistemul public de educație, mai ales în sectorul preuniversitar: îmbunătățirea accesului la educație de calitate, creșterea interesului comunității față de educație, creșterea calității educației prin evaluare colegială și stimularea inovației.

Acțiuni/activități propuse

România a creat deja, prin legea educației naționale nr. 1/2011, cadrul legal pentru folosirea RED. Acesta este Biblioteca Școlară Virtuală. Până în acest moment, însă, prevederile legii nu au fost puse în aplicare.

Sursele pentru aceste materiale vor fi următoarele:

- materiale produse de Minister și instituțiile subordonate, în principal programe școlare și manuale, pe care Ministerul le achiziționează direct;
- resurse produse în programele cu finanțarea europeană, indiferent cine este beneficiarul. În contractele de finanțare vor fi introduse clauze prin care resursele produse vor fi publicate sub licență deschisă și vor fi încărcate în portalul guvernamental;
- resurse dezvoltate de profesori și utilizate în timpul inspecției școlare. Este cunoscut faptul că profesorii creează permanent o varietate de materiale didactice, iar o bună parte din acestea sunt prezentate sau utilizate în timpul inspecției școlare. Aceste materiale pot fi încărcate în aceeași platformă virtuală;
- resurse deja dezvoltate de profesori și distribuite pe paginile ISJ sau în alte comunități. În comunități virtuale există deja numeroase resurse pentru profesori, create de profesori. Utilizatorii acestor comunități vor fi încurajați să transfere și către portalul public cele mai valoroase resurse, inclusiv prin parteneriate cu administratorii acestor comunități.

Activități:

1. Crearea suportului tehnic pentru Biblioteca Școlară Virtuală, prin accelerarea procedurilor pentru demararea și implementarea proiectului aflat în discuție la MEN și MCSI.
2. Adoptarea și implementarea Legii Manualului Școlar, care transformă manualele în resurse educaționale deschise.
3. Introducerea în toate programele operaționale finanțate din fonduri europene a unei clauze contractuale prin care orice resursă educațională creată va fi publicată sub licență liberă și vor fi adăugate la BȘV.
4. Continuarea programului de colectare a RED prin intermediul ISJ, centralizarea acestor resurse și valorificarea lor în programele de educație.

10. Educație, resurse educaționale și copyright

Instituții publice implicate

- Ministerul Educației Naționale
- Institutul pentru Științele Educației

Scurtă descriere

Angajamentul propune introducerea unui program de formare pentru profesori cu privire la resurse educaționale deschise și copyright, pentru a facilita transformarea lor în creatori de resurse pentru educație.

Acțiuni/activități propuse

În contextul PNA curent, Ministerul Educației a promovat crearea de resurse educaționale deschise de către profesori și alți specialiști în educație. Este în implementare proiectul CRED, care va forma în următorii ani până la 55.000 de profesori, aceștia devenind la rândul lor creatori de resurse educaționale.

Pentru a utiliza la maxim oportunitățile oferite de aceste acțiuni, este important ca profesorii să primească și informații de bază despre felul în care își pot licenția resursele create, cum le pot adăuga la Biblioteca Școlară Virtuală, și care sunt restricțiile legislației privind drepturile de proprietate intelectuală (copyright).

Prin acesta angajament, MEN și organizațiile din societatea civilă vor conlucra pentru a crea și livra un program de formare pentru profesori, cu privire la resurse educaționale deschise și copyright, pentru a facilita transformarea lor în creatori de resurse pentru educație.

11. Acces deschis la rezultate de cercetare

Instituții publice implicate:

- Ministerul Cercetării și Inovării
- Ministerul Educației Naționale

Scurtă descriere

Angajamentul își propune să conducă la adoptarea unei strategii naționale privind Accesul Deschis la rezultate de cercetare, prin implementarea unor programe pilot și fundamentarea pe cercetare și consultări publice.

Prin acest angajament, se urmărește publicarea studiilor și a rezultatelor cercetărilor finanțate din fonduri publice, precum și realizarea cadrului care să permită adoptarea la nivel național a unor politici în acord cu Recomandarea Comisiei Europene C(2012) 4890 prin care se solicită fiecărui stat membru să-și elaboreze propriile politici privind Accesul Deschis.

Acțiuni/activități propuse

Comisia Europeană a introdus respectarea principiilor *Accesului Deschis* în principalele programe de finanțare pentru educație și cercetare (FP7, Erasmus+, Horizon 2020, European Research Forum). Academia Română a semnat în aprilie 2012, o Declarație de susținere a Științelor Deschise ca membru al ALLEA - All European Academies, care împreună cu restul semnatarilor a cerut „implementarea principiilor științelor deschise pentru publicații, date de cercetare, software, resurse educaționale și infrastructurile de cercetare”.

Rezultatele cercetării științifice finanțate din fonduri publice trebuie să fie diseminate mai repede și mai larg, în folosul cercetătorilor, industriei, inovării și cetățenilor.

Reperetele unei astfel de politici sunt:

- Respectarea principiului „tot ce este finanțat cu bani publici aparține publicului” și asigurarea transparenței cheltuirii fondurilor publice.
- Creșterea impactului rezultatelor de cercetare în definirea politicilor publice naționale și locale și întărirea legăturii între comunitatea de cercetare, decidenți și societate civilă.
- Valorificarea superioară a publicațiilor și rezultatelor de cercetare prin reutilizare.
- Creșterea presiunii pentru rezultate de cercetare competitive prin verificarea publică a acestora.
- Implementarea cadrului legal și a recomandărilor europene și naționale.
 - UE: Digital Agenda for Europe; Innovation Union Policy; European Research Area.
 - România: Acordul de Parteneriat România-UE 2014-2020; Strategia Națională pentru Agenda Digitală; Programul de Guvernare; Planul Național de Acțiune OGP; Legea Educației Naționale nr. 1/2011 (pentru acces la lucrări de diplomă).
- Principiul Accesului Deschis este de asemenea inclus în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare adresând publicarea în normele „căii de aur”.

Proiecte pilot

Pentru că vorbim de un abordare inovativă, vor fi implementate două proiecte pilot:

(1) Identificarea și sprijinirea unei instituții publice etalon (minister, agenție, universitate, institut de cercetare), care să adopte o politică de publicare și comunicare și valorificare a tuturor rezultatelor științifice finanțate din fonduri publice cu Acces Deschis.

(2) Identificarea unui domeniu cu potențial mai scăzut de controverse legate de re-utilizare comercială; definirea unei reguli privind publicarea rezultatelor brute de cercetare în format deschis, sub licență liberă; și aplicarea acesteia pentru achizițiile instituțiilor publice centrale sau proiectele finanțate de acestea. Crearea unui depozit pentru aceste date.

Propunere: date de cercetare sociologică (de sondaj), pentru că:

- aproape toate instituțiile publice comandă sondaje, în diverse proiecte, inclusiv din fonduri europene
- potențialul de controversă este redus; dimpotrivă, în principiu datele ar trebuie oferite gratuit la orice cerere de acces la informații de interes public sau re-utilizare a informațiilor din sectorul public
- există o cerere din partea cercetătorilor în domeniu, ceea ce va duce la utilizarea datelor și creșterea interesului cetățenilor

Etape de implementare

- Identificarea instituției și definirea programului pilot (1)
- Implementarea programului pilot (1)
- Identificarea instituției și definirea programului pilot (2)
- Implementarea programului pilot (2)
- Cartografierea practicilor și politicilor instituționale Open Access în România
- Transpunerea în viitoarelor programe de finanțare a regulilor privind publicarea rezultatelor cu acces liber, similar prevederilor din Ghidul Orizont 2020.
- Definirea și adoptarea unei strategii naționale privind accesul liber la rezultatele programelor de cercetare finanțate din fonduri publice.

IV. Date deschise și e-guvernare

12. Registrul Național ONG

Instituții publice implicate

Ministerul Justiției

Scurtă descriere

Angajamentul urmărește actualizarea sistemului informatic pentru menținerea Registrului ONG și publicarea transparentă a datelor din acesta.

Registrul Național ONG sau indexul persoanelor juridice fără scop patrimonial este baza de date care include informații despre asociațiile și fundațiile existente în România.

Datele din Registru sunt publicate pe portalul național de date deschise începând din anul 2014. Accesul liber la date este binevenit, dar a subliniat și punctele slabe ale registrului:

- numeroase câmpuri de date sunt introduse în format text, cu greșeli și fără corecții automate, ceea ce conduce la o consistență scăzută a datelor
- numărul și tipul de date introduse în registru sunt limitate și insuficiente
- datele nu sunt conectate cu alte seturi de date publice, mai ales cele de la ANAF, pentru a permite identificarea organizațiilor inactive

Calitatea și credibilitatea datelor din Registrul ONG, precum și transparența publicării unor informații detaliate, sunt importante pentru societatea civilă ca elemente care pot crește credibilitatea întregului sector.

Acțiuni/activități propuse

1. Definirea specificațiilor tehnice pentru Registrul Național ONG, în colaborare cu reprezentanții societății civile
2. Identificarea resurselor pentru un proiect de actualizare a sistemului informatic și pregătire a persoanelor responsabile cu menținerea lui
3. Implementarea proiectului

13. Achiziții publice transparente

Instituții publice implicate

- Agenția pentru Agenda Digitală a României / Agenția Națională pentru Achiziții Publice
- Secretariatul General al Guvernului

Scurtă descriere

Asigurarea accesului la informațiile din noul sistem de achiziții publice (SICAP), atât în timp real cât și prin intermediul portalului național de date deschise. Continuă angajamentul actual.

Acțiuni/activități propuse

Agenția pentru Agenda Digitală a României a lansat în producție noul portal de achiziții publice, SICAP. În contextul PNA curent, specificații SICAP includ cea mai mare parte a standardului de date Open Contracting (OCDS – Open Contracting Data Standard).

Pentru a utiliza la maxim oportunitățile oferite de implementarea OCDS, este necesar să fie asigurat accesul la date, atât în timp real, cât și prin intermediul portalului național de date deschise. În acest sens, propunem:

- Instituirea unei norme prin care baza de date a SICAP să fie disponibilă pe portalul național de date deschise, cu actualizare la intervale regulate de cel puțin trei luni, preferabil lunar.
- Implementarea unui mecanism prin care actori civici (organizații non-guvernamentale, institute de cercetare, universități) și mass-media să aibă acces programatic în timp real, fără costuri suplimentare, la datele din SICAP

14. Transparența implementării proiectelor finanțate din fonduri europene

Instituții publice implicate

Ministerul Fondurilor Europene

Scurtă descriere

Angajamentul vizează publicarea în format deschis a informațiilor din sistemul MySmis, pe portalul național de date deschise.

Activități/acțiuni propuse

Ministerul Fondurilor Europene a introdus în producție sistemul MySmis, prin intermediul căruia sunt colectate datele despre propunerile de proiecte finanțate din fonduri europene, precum și despre implementarea proiectelor.

Deși sistemul este funcțional, MFE nu a făcut nici un efort pentru a asigura publicarea transparentă a datelor colectate, cu asigurarea anonimizării.

Publicarea în format deschis a informațiilor din sistemul MySmis, pe portalul național de date deschise va răspunde nevoilor de transparență și integritate, oferind publicului acces la informații relevante despre cheltuirea banilor publici.

15. Transparența finanțării partidelor politice

Instituții publice implicate

Autoritatea Electorală Permanentă

Ministerul Afacerilor Interne, Secretariatul General al Guvernului (sprijin)

Scurtă descriere

Angajamentul urmărește colectarea și publicarea în format deschis a informațiilor furnizate de partidele politice, conform legii, cu privire la sursele de finanțare și cheltuieli.

Acțiuni/activități propuse

Transparența finanțării activităților politice este un aspect esențial într-o democrație funcțională. Doar o transparență deplină poate preveni influențarea deciziilor politice de către finanțatori ale căror interese nu coincid întotdeauna cu cel public.

Legea finanțării partidelor politice are prevederi clare și detaliate cu privire la informațiile pe care partidele trebuie să le furnizeze cu privire la sursele de finanțare și la cheltuielile lor, atât în timpul campaniilor electorale, cât și între acestea.

Autoritatea Electorală Permanentă colectează aceste informații. Unele dintre ele sunt publicate în Monitorul Oficial, altele pe site-ul AEP, iar unele sunt doar disponibile doar la cerere. Cele publicate, atât în Monitorul Oficial cât și pe site-ul AEP, sunt disponibile în formate închise, foarte greu de prelucrat. Nu există un sistem informatic centralizat, care să permită accesul rapid la informații, posibilitatea de căutare, compararea și corelarea cu alte date.

Pentru a avea un astfel de sistem, sunt necesare mai multe etape:

- Definirea specificațiilor
- Alocarea bugetului necesar pentru implementare
- Realizarea proiectului
- Instituirea unor norme de raportare online sau cel puțin în format electronic, pentru partidele politice